N°. 3. A°. 1839.

ARNHEMSCHE COURANT.

Donderdag 3 Januarij.

Tweede Kamer der Staten-Generaal.

VERSLAG DER CENTRALE AFDEELING OMTRENT HET ONTWERP TOT VASTSTELLING DER BEGROOTING VAN UITGAVEN VOOR 1839.

(*Slot van* N°. 155 van 1838.)

In het laatste nommer van het vorige jaar deelden wij eenige der algemeene aanmerkingen mede, welke in de afdeelingen, blijkens het verslag der centrale sectie, tegen de begrooting waren gemaakt; thans zullen wij evenzeens doen betrekkelijk eenige bezwaren door de afdeelingen, blijkens hetzelfde staatsstuk, tegen eenige afzonderlijke hoofdstukken der begrooting van uitgaven geopperd.

TWEEDE HOOFDSTUK. (*De secretarie van staat en de hooge kollegiën.*)

De vijfde afdeeling, aanleiding nemende uit het in de antwoorden gezegde (bladzijde 16 en 17) ten aanzien van de vermeerderde kosten van surveillance, waaruit voortvloeit dat het aantal beambten niet met 1839 vermeerderd zal worden, doch dat dit aantal vroeger werkelijk vermeerderd is, en dat mitsdien voor dit onderwerp meerdere uitgaven zijn gedaan, dan bij de begrootingen waren toegestaan, heeft hierbij aangemerkt, dat zulks niet had kunnen gebeuren wanneer de instelling van de algemeene rekenkamer aan haar doel beantwoordde: als wanneer geene uitgaven zouden kunnen gedaan zijn, die niet door de wet vooraf waren toegestaan. Juist hetgeen thans erkend was, bewees de noodzakelijkheid eener verbeterde instelling van dat kollegie, ook in verband met het rijkskassierschap, en wel ten einde voldaan zoude worden aan de bepalingen van art. 202 der grondwet, houdende dat de rekeningen der verschillende departementen van algemeen bestuur door de rekenkamer moeten worden opgenomen en geliquideerd en van 's lands comptabelen rekening en verantwoording gevorderd.

Het antwoord op het tweede hoofdstuk heeft bij de tweede afdeeling de vrees niet kunnen wegnemen, dat er neiging bestaat tot successive verhooging van bezoldigingen en tot later terugkomen op het ongenoegzame der sommen voor de bureau- en lokaal-behoeften bestemd; en de ten deze gemaakte aanmerking blijft, naar het oordeel dier afdeeling, in haar geheel bestaan.

DERDE HOOFDSTUK. (*Departement van buitenlandsche zaken*).

Eenige leden der eerste afdeeling konden zich niet vereenigen met het gezegde, dat: »de inrigting der begrooting niet toelaat, dat de kosten voor de nationale nijverheid, als behoorende tot buitenlandsche zaken, een afzonderlijk hoofdstuk uitmaken." Hun toch is niet regt duidelijk het juist verband van nationale, dat is inlandsche nijverheid met buitenlandsche zaken; en dat twee hoofdstukken der begrooting onder één kunnen gebragt worden, zien zij bij oorlog en marine.

In de tweede afdeeling hebben eenige leden met leedwezen gezien, dat onbeantwoord zijn gebleven de gedane vragen omtrent de hooge bezoldiging van den gezant en secretaris in Rusland en de waarneming der Nederlandsche belangen in Zweden en te Rome door Belgen; — terwijl men zich niet kon begrijpen waarom steeds zwarigheid gemaakt wordt, om aan de Staten-Generaal opening te geven van den financiëlen staat van het fonds tot aanmoediging der nijverheid, dat is van hetgeen niet alléén uit dat fonds wordt uitgegeven, maar ook wat van de gedane voorschotten jaarlijks weder wordt terug ontvangen, en wat alzoo jaarlijks inderdaad van dat fonds is uitgegeven; iets hetgeen, naar het oordeel der afdeeling, zeer goed kan geschieden zonder openbaarmaking van namen of kwetsing van belangen en krediet.

VIERDE HOOFDSTUK. (*Justitie.*)

Eenige leden der eerste afdeeling meenden nu, wegens het ten deze gegeven antwoord, nogmaals te kennen te moeten geven, dat het hun verlangen is, dat ter zake van het strafwetboek zoodanige hoofdpunten, waaromtrent de opiniën zouden kunnen verdeeld zijn, als bij voorbeeld de soort van straffen, *geheel prealabel en vóór alle verdere behandeling en deliberatie*, aan de beraadslaging der Staten-Generaal wierden onderworpen.

De tweede afdeeling heeft ook met leedwezen gezien, dat men het haar kwalijk schijnt te nemen, dat zij alnog is terug gekomen op de directeuren van policie. Zij meende altijd datgene, hetwelk haar als meer doelmatig voorkomt, onder het oog der regering te kunnen en te moeten brengen, en zal dan ook daarin rustig voortgaan.

Ten aanzien van de herziening der militaire wetboeken wordt bij de beantwoording gezegd, dat de maatregelen tot bevordering en verwezenlijking van dit een en ander door de regering genomen zijn, doch daar wordt niet opgegeven waarin dezelve bestaan.

De derde afdeeling wenscht daarmede bekend te zijn.

ZESDE HOOFDSTUK. (*Zaken der hervormde kerk*).

Wat aangaat het punt der kinder-, school- en akademie-gelden, zoo zag de eerste afdeeling eensdeels dan nu met genoegen, dat deze post thans naar waarheid is uitgetrokken, doch meende zij anderdeels haar leedwezen niet te mogen ontveinzen, hoe hieruit dan toch wederom blijkt, dat men berekeningen bij de begrootingswetten voegde, *welke men vooraf wist niet juist te zijn.*

TIENDE HOOFDSTUK. (*Financiën*)

Met opzigt tot den aftrek der *f* 5,600,000, nam de eerste afdeeling nogmaals de vrijheid, de regering te herinneren aan de deswege ter zake der begrooting voor 1838 zoo duidelijk gegeven belofte, in gevalle van naderen aandrang der Staten-Generaal; en die nadere aandrang blijkt toch uit al de verbalen der afdeelingen.

Eenige leden der tweede afdeeling bleven insgelijks persisteren bij den wensch, dat de *f* 5,600,000 op de 5 pCt. schuld niet afgetrokken maar in uitgaaf en ontvang gebragt zouden worden, en zij namen met het gegeven antwoord geen genoegen.

Eveneens bleef de vierde afdeeling aandringen op het op de begrooting brengen der *f* 5,600,000 rente van de 5 pCt. schuld.

Om hare begeerte, die zij gelooft dat op orde en regelmatigheid steunt, te meer klem bij te zetten, nam zij de vrijheid de *stellige belofte*, in 1836 dezen aangaande door het gouvernement gedaan, in te roepen.

De tweede afdeeling heeft met eenige verwondering gezien, dat de posten der pensioenen en die der afloopende betalingen in het antwoord der regering als gelijkmatig worden beschouwd en behandeld, en dat op de laatste geene vermindering over 1839 wordt voorgesteld. Hiermede kon de afdeeling zich niet vereenigen: zonder te treden in een onderzoek, of en in hoe ver de post, voor pensioenen aangevraagd, voor vermindering vatbaar zij, en of en in hoe ver de verandering in het personeel der regterlijke magt op die vermindering al dan niet van invloed zal kunnen en moeten wezen, blijft het bepaald zeker, dat afloopende betalingen voor geene vermeerdering, maar wel voor vermindering vatbaar zijn. De benaming van afloopende betaling bewijst zulks genoegzaam en de aard der zaak brengt het mede; zoodat met het daaromtrent aangevoerde geen genoegen kan worden genomen.

Op de beantwoording der vraag omtrent het fonds van kwade posten van grondlasten meende de eerste afdeeling te moeten aanmerken, dat zoodanig emplooi dezer penningen haar voorkomt geheel onregelmatig te zijn; dat de kwade posten, gelijk in dezen eigenaardig is, niet hoog zijnde, de opcenten voor die kwade posten in evenredigheid behooren verminderd te worden; en dat het alleronbillijkst is, wat betreft het ter beschikking van het departement van binnenlandsche zaken gestelde een derde, aldus door de grondeigenaren, die toch reeds door opcenten boven anderen in deze hunne kapitalen zijn bezwaard, te doen dragen de ondersteuning wegens hun geheel vreemde rampen; terwijl deze wijze van handelen zelfs overigens strijdig schijnt te zijn met art. 127 der grondwet.

Wat betreft het stuk der posterijen, achtte de eerste afdeeling het wel overbodig te kennen te geven, dat zij vertrouwt dat deze zaak bij wet zal geregeld worden, maar meent zij tevens reeds nu den wensch in het midden te moeten brengen, dat het tegenwoordig systema der centimes aan de paarden-postmeesters, daarbij, met vele andere in dit rijk niet noodzakelijke en slechts lastige of bezwarende bepalingen zal vervallen.

ELFDE HOOFDSTUK. (*Koloniën.*)

De derde afdeeling herhaalde den wensch van vorige jaren, dat het batig saldo der koloniën op de begrooting der ontvangsten zou worden gebragt. Aan de leden der vierde afdeeling is het, bij de inzage der beantwoording van de bedenkingen op dit hoofdstuk, voorgekomen, dat — daar de antwoorden van de regering in het vorige jaar gegeven, hun sustenue om geregtigd te zijn telken jare, bij de behandeling der begrootingswetten, met den financiëlen toestand der overzeesche bezittingen bekend te mogen worden gemaakt, of althans de saldo's daarvan te mogen kennen, opdat hierover met gemeen overleg wierd beschikt, niet overtuigend hebben wederlegd, en men thans alleen terugwijst op dat toen gegeven antwoord — de vierde afdeeling zulks alsnog van het gouvernement moet blijven vragen.

EGYPTE.

Alexandrië, 6 *december*. Betrekkelijk de reis van den pacha zijn er verschillende geruchten in omloop; het schijnt echter dat hij werkelijk te Kartum, eene stad in Sennaar, aangekomen is. Voor eenige dagen verspreidde zich hier een berigt, dat hij aan eenen hevigen buikloop leed en dienvolgens reeds op zijne terugreis was; gisteren verhaalde men zelfs, dat hij zeer ziek te Caïro was aangekomen. — Men schijnt de toekomst met vrees te gemoet te zien; de gansche familie *Mehemed-Ali* deelt in de algemeene neerslagtigheid; zijne dochter, eene anders zeer onverschrokkene vrouw, die haren vader steeds met groote bedaardheid van gevaren omringd zag, ondervond bij zijne laatste afreis zeer angstige voorgevoelens en bezwoer hem van dezelve af te zien. (*Allg. Zeit.*)

TURKIJE.

Smyrna, 8 *december*. Sinds gisteren zijn er hier plotseling vijf pestgevallen voorgekomen. (*Journ. de Smyrne.*)

ZWEDEN en NOORWEGEN.

Stockholm, 18 *december*. De universiteit te Upsala wordt thans door 1,455 studenten bezocht. In het laatste half-jaar werden er 129 studenten ingeschreven en 131 bevorderd.

Christiania, 13 *december*. Van de 100 voor de aanstaande storthing gekozen leden zijn er 52 reeds vroeger storthingsleden geweest, de overige 48 zijn nieuwe. Onder de gezamenlijke 100 zijn er vijf ambtmannen en 27 andere beambten, 16 predikanten, 12 kooplieden en 24 boeren; de 16 overigen bestaan uit procureurs, voorzangers, leenmannen en 1 horlogiemaker. (*P. H.*)

DENEMARKEN.

Koppenhage, 21 *december*. De standenvergadering te Roeskilde zal, ingevolge van een koninklijk rescript, van den 4den [illegible] uiterlijk den 24sten dezer maand hare zittingen eindigen.

ITALIE.

Rome, 15 *december*. Het *Diario* meldt, dat de paus in een geheim consistorie, den 10den dezer, eene korte en geleerde aanspraak hield, waarin hij zijnen wensch te kennen gaf, om vier in de vorige eeuw gestorven mannen, Italianen van geboorte, onder welke de stichter van de liguorianerorde, *Alfons van Liguori* zich bevindt, en eene vrouw, *Veronica Giuliani*, eene capucijne, in den heiligenstand te verheffen. De vergaderde kardinalen gaven gezamenlijk hunne toestemming, waarop de paus verklaarde, dat de heiligspreking zelve in 1839 plaats zou hebben, terwijl men intusschen ook de toestemming der gezamenlijke bisschoppen dacht te vragen.

Napels, 13 *december*. Volgens berigten uit Sicilië hebben de vuurspuwingen van den Etna sinds den aanvang dezer maand opgehouden.

Rome, 20 *december*. Het op heden bepaalde geheime consistorie, waarin eenige kardinalen en verscheidene bisschoppen zouden worden benoemd, is tot de helft der volgende maand uitgesteld. (*Augsb. Allg. Zeit.*)

DUITSCHLAND.

Hannover, 26 *december*. Na het Hildesheimer adres heeft men ook hier iets dergelijks willen bewerkstelligen en getracht de burgers daartoe aan te sporen door hun eenen staat van uitgave der koninklijke hofhouding voor te leggen, waaruit blijkt, welke groote sommen de residentie uit de hofhouding toevloeijen. Nogtans heeft deze poging, vermits zij niet van den magistraat uitging, maar eigenlijk tegen denzelve gerigt was, geenen bijval bij de burgerij gevonden. Nu willen zekere lieden Z. M. in stede van door adres, door eene fakkel-muziek, de loyale gezindheid der residentie bewijzen. (*Köln. Zeit.*)

Frankfort, 28 *december*. De oorlogzuchtige uitzigten zijn vooreerst weder verdwenen. Wij gelooven echter, dat zij volstrekt niet in wezenlijkheid voor hande maar slechts in de kolommen van sommige dagbladen te vinden waren. Desuiettemin gaan verscheidene derzelve voort geruchten in omloop te brengen, die eene spoedige uitbarsting van vijandelijkheden aan den Nederrijn zouden doen vreezen. Die geruchten zijn echter ongegrond. (*Köln. Zeit.*)

PRUISSEN.

Berlijn, 26 *december*. De bijeenkomst der opperpresidenten (provinciale gouverneurs) zal in de volgende week gesloten worden. Er wordt als stellig verzekerd, dat diegenen hunner, welke tot geweldige maatregelen aanspoorden, niet de overhand hebben behouden, en dat de eerlang bekend te worden bepalingen veeleer geruststellend dan bestraffend zullen wezen. (*Hann. Zeit.*)

— De stemming der Belgische bank heeft ook hier nadeelig gewerkt, daar vele particulieren hunne gelden in Belgische actiën hadden belegd, ten einde hoogeren interest te trekken. Onze bankiers, die tot nog toe de Belgische coupons uitbetaalden, hebben zulks voorzigtigheidshalve gestaakt, ofschoon zij van de directie der Belgische bank nog geen berigt hadden gekregen. (*Fr. Journ.*)

Aken, 29 *december*. De Britsche zaakgelastigde bij de Duitsche bondsvergadering reisde gisteren met dépêches hier door; hij kwam van Londen en ging naar Frankfort. — Twee andere Engelsche kabinets-koeriers zijn insgelijks met dépêches hier doorgekomen. (*Aachn. Zeit.*)

Posen, 19 *december*. Geloofwaardige geestelijken verzekeren dat de heer *Von Dunin* dezer dagen eenen rondgaanden brief aan de hooge geestelijkheid zijns aartsbisdoms heeft gerigt, waarin hij hen van de eene zijde tot stipte nakoming zijner bepalingen, van de andere tot voorzigtigheid en vermijding van alles wat het volk in beweging zou kunnen brengen, vermaant. (*Köln. Zeit.*)

ENGELAND.

Londen, 28 *december*. Het wordt der Torypartij hoe langer hoe ondragelijker, dat H. M. geheel in de handen der Wighs is, en niemand haar kan naderen, die niet tot de laatstgenoemden behoort. Er is onlangs een vlugschrift in het licht verschenen, van hetwelk lord *Brougham* algemeen voor den schrijver gehouden wordt, en waarvan de titel is: *Brief aan de Koningin*, strekkende om H. M. te bezweren, haar juk af te werpen, en het land niet langer prijs te geven aan de intrigues eener factie. De toon, waarop dit breedvoerige stuk gesteld is, komt ons voor, meer geschikt te zijn om de partij, tot welke de schrijver behoort, te behagen, dan om eenen gunstigen indruk op H. M. zelve te maken.

— De *Morning Chronicle* van heden zegt, in een artikel over de korenwetten: Holland verloor zijne fabrijken door de belasting op het gemaal, tot groot voordeel van Engeland, welks invoer van manufacturen daardoor zoo zeer vermeerderde, dat dezelve in 1760 reeds gelijk was aan den invoer, en dien vervolgens verre overtrof.

Londen, 30 *december*. De heer *Greg*, te Manchester, heeft gedreigd, dat, indien er geene verandering in de graanwetten kwam, hij (een veelvermogend fabriekant) zijne fabriekaadje en kapitalen naar een ander land zou verleggen. De Tories spotten hiermede. Het ministerieel avondblad neemt de bedreiging ernstig op. Hetzelve zegt, dat het physiek onmogelijk is, dat onze fabriekanten met vreemde nijverheid kunnen wedijveren, indien derzelver werklieden den druk van de graanwetten blijven ondervinden, »en met het verval van onze fabrieken, vervolgt dat blad, moeten wij bereid zijn den val te zien van onze zeemagt, de afscheuring van onze volkplantingen, en het wisse verval van onze nationale grootheid."

— Hetzelfde blad neemt het berigt uit een der Duitsche dagbladen, wegens het mogelijke huwelijk van onze koningin met den hertog *Albert van Saksen-Coburg*, over, zonder hetzelve tegen te spreken, ja het in zekeren zin versterkende.

FRANKRIJK.

Parijs, 28 *december*. De vermaarde regtsgeleerde *Merlin*, die, tijdens de restauratie, in Holland en België heeft gewoond, is, in den ouderdom van 84 jaren, overleden.

Parijs, 29 *december*. Heden is men overgegaan tot de stemming over het geheel van het in den ministeriëlen zin opgestelde adres van antwoord, en is het gebleken, dat de kamer hetzelve, met de zeer aanzienlijke meerderheid van 102 tegen 14 stemmen, heeft aangenomen.

De kamer der pairs heeft alzoo met eene groote meerderheid verklaard, dat zij zich met de staatkunde van het hoog bewind kan vereenigen. Men had dergelijken uitslag wel verwacht, maar toch niet op eene zoo aanzienlijke meerderheid gerekend. — Met meer belangstelling ziet men het adres van antwoord der gedeputeerden te gemoet. Reeds moet door dezelve over de buitenlandsche aangelegenheden zijn gesproken, doch moeten sommige hoofden der doctrinaires geenszins daarbij de gevoelens hebben ontwikkeld, die men van hen verwachtte. De commissie heeft de ministers nog niet gehoord, en men verzekert, dat het nog wel verscheidene dagen zal aanhouden, alvorens het ontwerp worde opgemaakt en voorgedragen. Men vooronderstelt de mogelijkheid, dat inmiddels nog eene wijziging van het bestaande bewind zoude kunnen worden tot stand gebragt.

Parijs, 29 *december*. Z. K. H. de hertog van Nemours heeft dezer dagen op deszelfs reis naar Pisa, in het dorp St. Rambert, het volgende voorval gehad:

»Een gens d'arme, die zich strikt aan het gegeven consigne gedroeg, vroeg den prins naar zijn' pas: deze verzocht hem, op de paneelen van het rijtuig te zien, om op te merken, met wien hij sprak. »Dat raakt mij niet," »antwoordde de gens d'arme, »ik moet uwen pas zien." De hertog verzocht hem toen, dat hij zich naar een der rijtuigen van zijn gevolg zou begeven, alwaar hem de passen in behoorlijke orde werden vertoond. De soldaat, alsnu voldaan, keerde terug.

— De staatsraad heeft bij een arrest van gisteren verklaard, dat de bisschop van Clermont zich aan misbruik had schuldig gemaakt, door aan het lijk des graven *Montlosier* de godsdienstige begrafenis te weigeren.

Parijs, 30 *december*. De graaf *Molé* heeft eindelijk gisteren een onderhoud gehad met de leden van de kommissie der gedeputeerden-kamer, welke het antwoord-adres moet opstellen. Dit gesprek is zeer onstuimig geweest over de kwestiën betreffende België, Ancona en Spanje, zonder dat men echter tot een besluit is gekomen, waarop de commissie besloten heeft heden andermaal bijeen te komen; de ministers van buitenlandsche zaken, van binnenlandsche zaken en van oorlog zullen die conferencie bijwonen, na afloop van welke men bepaaldelijk de definitieve redactie der zinsneden betrekkelijk de buitenlandsche aangelegenheden zal vaststellen.

De tijdingen uit Madrid tot den 23sten dezer melden, dat de heer *Perez de Castro* het presidentschap van den raad had aangenomen en te Madrid werd verwacht; over het geheel beschouwd, luiden de Spaansche tijdingen zeer gunstig voor de Christinos.

Men verzekert ons, dat dezer dagen de gezant van Spanje verscheidene conferenciën met den heer *Thiers* gehad heeft, die gezegd wordt nog altijd geneigd te zijn tot het nemen van een' of anderen krachtigen maatregel, om aan den burgerkrijg, die het schiereiland teistert, een einde te maken. Zelfs wil men weten, dat de heer *Guizot*, op dit punt, in het gevoelen van den heer *Thiers* zoude deelen.

BELGIE.

Brussel, 31 *december*. De *Moniteur* bevat het besluit, waarbij het budget van oorlog voor 1839 op 2 millioen, 813 duizend franks is vastgesteld.

— De minister van oorlog heeft te Luik eene aanbesteding van 300 quirassen laten doen.

— In het *Journal de la Belgique* leest men den volgenden brief uit Antwerpen, dd. 29sten dezer: »Men verzekert ons, dat het 7de en 8ste regement infanterie, hetwelk alhier in garnizoen ligt, het bevel heeft gekregen, om zich op het eerste teeken gereed te houden, en dat ieder hunner een zeker getal patronen heeft ontvangen. Sedert twee dagen zijn op het fort van het Noorden, en op de batterijen aan de Schelde, mortieren van het grootste kaliber geplaatst.

Antwerpen, 31 *december*. Bij besluit van den minister van oorlog, zijn de kolonels der 15de en 16de reserve-regementen gemagtigd tot het verleenen van eene maand verlof; 1°. aan de gehuwde militairen, wier tegenwoordigheid in derzelver huisgezinnen wordt vereischt; 2°. aan de zoodanigen, die ongeschikt zijn voor de dienst; 3°. aan hen, die onmisbaar zijn ter ondersteuning hunner familiën, of tot uitvoering van derzelver beroep; 4°. aan eenige miliciens van buitengewone ligtingen, welke daarop in het bijzonder gegronde aanspraak hebben. Zij, wier livrets nog niet zijn afgeteekend, zullen geen verlof kunnen bekomen. In geen geval zullen echter de kompagniën op minder dan 75 man mogen worden gebragt, de kaders niet medegerekend.

— *L'Indépendant* behelst het volgende artikel over het jongste voorstel van den graaf *de Mérode*.

»Het door den graaf *F. de Mérode* in de zitting van den 26sten dezer gedaan voorstel, heeft iedereen verbaasd, en de ontvangst van hetzelve in den boezem der vergadering heeft doen zien, hoe onbedacht de voorsteller met opzigt tot hetzelve is te werk gegaan. Niet zonder bevreemding zien wij dan een aantal personen vooronderstellen, dat het geacht lid zijn voorstel niet dan onder goedkeuring van het gouvernement gedaan heeft. Wij kunnen verzekeren, dat zulks in het geheel niet zoo is. De heer *de Mérode* had zijn voorstel aan niemand medegedeeld; het bewijs daarvoor is, dat de minister van binnen- en buitenlandsche zaken zich beijverde om te vragen, dat men tot de orde van den dag overging.

»Wanneer de lieden, die zulke vooronderstellingen maken, zich de moeite gaven, om na te denken over hetgeen een dergelijk voorstel in zich bevat, hetwelk geen mindere strekking heeft dan om alle onze zuidelijke vestingen in handen eener vreemde mogendheid te stellen, dan zouden zij gemakkelijk begrijpen, dat het ministerie zulk een voorstel op eene geheel andere en plegtige wijze zoude gedaan hebben; geen staatsminister, zonder portefeuille en verantwoordelijkheid, zou belast geweest zijn, om een dergelijk voorstel te doen, maar een minister met portefeuille, uit naam des konings sprekende en met de goedkeuring zijner ambtgenooten."

— Men leest in *le Commerce Belge* van ll. zaturdag:

»Het gouvernement moet in den loop dezer week eene nieuwe nota van verscheidene der op de conferencie te Londen vertegenwoordigde mogendheden ontvangen hebben, waarbij zij krachtig protesteren tegen de jongste bewegingen en militaire maatregelen; het schijnt, dat de minister van oorlog, ten gevolge van de in deze nota vervatte bedreigingen, de in dienststelling der miliciens van 1837 tot op den 15den maart aanstaande uitgesteld heeft."

— De bisschop van Gent heeft de lezing van het eens zoo beruchte *Journal des Flandres* (gewezen *Catholique*) en den *Vaderlander* aan de geestelijkheid verboden. De *Messager de Gand* schrijft dit toe aan de staatkundige strekking dier bladen, die tegen de 24 artikelen en oorlogzuchtig is.

NEDERLANDEN.

De processen-verbaal van de afdeelingen der Tweede Kamer der Staten-Generaal, over het ontwerp van wet, tot droogmaking van het Haarlemmer-Meer, zijn thans gedrukt en aan de leden rondgedeeld. Behalve hetgeen wij vroeger in de gelegenheid geweest zijn, omtrent dat ontwerp, mede te deelen, is het ons in die processen-verbaal gebleken, dat de meeste aanmerkingen en zwarigheden uit de derde afdeeling gemaakt zijn, (welke afdeeling was zamengesteld uit de heeren *van Dam van Isselt*, *van Asch van Wijck*, *Dijkmeester*, *Gockinga*, *Sandberg*, *van Alphen*, *Tromp*, *de la Court*, *Druyvesteyn*, *van der Velden* en *Luzac* als voorzitter.)

Die afdeeling was, onder anderen, van gevoelen, dat, indien het verlangen tot vermeerdering van den bebouwbaren grond vooral in aanmerking is gekomen, men dan geloofde, dat dit loffelijk doel op nog oneindig grootere schaal zoude kunnen worden bereikt, wanneer men eenige fondsen wilde geven, of eene garantie van den staat hechten aan negotiatiën, welke zouden strekken tot het vruchtbaar maken van thans geheel onbebouwde streken des vaderlands; aangezien het bekend was, dat nog in vele oorden alleen het gebrek aan goede kanalen, aan bruikbare wegen en aan vrije kapitalen het bearbeiden van den ledig liggenden grond tegenhoudt, en dat ongetwijfeld de aanwending van slechts een klein gedeelte dier som, waarvoor de garantie van den staat eventueel naar dit project kan te pas komen, in sommige gedeelten der provinciën Noord-Braband, Gelderland, Utrecht en andere, een oneindig grooter aantal bunders, dan nu zouden droog worden, tot de cultuur volkomen geschikt maken.

Bij deze gelegenheid, is door eenige leden van die zelfde afdeeling opgemerkt, dat nu het derde onwerp, waarvan wij het wetsontwerp, in de laatste zitting behandeld, mede kwestie was, *de verbetering van eenige werken van openbaar nut*, geheel scheen op den achtergrond te geraken. Zij gaven hun leedwezen te kennen, dat eene verbetering, voor welke slechts een millioen gulden was noodzakelijk geacht, had moeten plaats maken voor dit onderwerp, waarbij de schatkist voor vele millioenen meer zoude bezwaard worden. Wijders is door de groote meerderheid dezer afdeeling gevraagd: of het tegenwoordig plan van bedijking en droogmaking dezelfde uitgestrektheid heeft als dat, waarvan in de vorige zitting kwestie geweest is?

Zoo neen, welk gedeelte van den waterplas men nu voornemens is te bedijken en droog te maken?

Of er genoegzame zekerheid bestaat, dat, bij eene verkleining van den boezem van Rijnland, volgens het vroegere plan, het winterwater op een convenabel peil zal te houden zijn?

Zoo ja, op welke kosten dit jaarlijks zal kunnen te staan komen?

Hoo veel bunders lands men tot de cultuur denkt dienstig te zullen maken?

Of er geene vrees bestaat, dat nog eenig gedeelte der drooggemaakte gronden, door vroegere eigenaren, zal kunnen worden gereclameerd, en of het buiten kijf is, dat al de droogkomende bunders vrij goed zullen verkocht en geleverd worden?

Of de gronden op verschillende plaatsen zijn geboord geworden, en welke resultaten dit heeft opgeleverd?

Welke berekening omtrent de eventuële waarde der bovenkomende gronden gemaakt is?

Mededeeling der resolutie voor de staten van Holland, betreffende de jaarlijksche toelage van *f* 60,000?

Of er ook uitzigt bestaat, deze bijdrage óf vermeerderd, óf voor langeren tijd dan 10 jaren toegezegd te zien?

Welke de gunstige uitzigten zijn omtrent eene bijdrage van Rijnland, en of de regering iets meer stelligs heeft, dan hetgeen bij de memorie van toelichting gemeld is?

Of er nog andere corporatiën dan Rijnland door het *meervoud* districten bedoeld worden? en zoo ja, welke?

Of er nog waarborgs-penningen kunnen aanwezig zijn, betreffende landen, thans door het meer ingenomen?

Zoo ja, of die *in dit geval* niet mede ten voordeele der eventuële negotiatie zouden moeten komen?

Of de regering geene vrees koestert, dat de gevraagde som niet voldoende zal zijn tot het geheel ten uitvoer brengen der onderneming?

Binnen welken tijd men de voltooijing van het geheele werk denkt te kunnen doen plaats hebben?

Uit welke opgaven blijken kan, dat het Meer in een tijdsverloop van 70 jaren, drie millioen gulden aan de administratie van Rijnland gekost heeft?

Hoe verre de droogmaking van den Zuidplas gevorderd is? Hoe veel zij reeds heeft gekost, en op hoe veel de verdere geheele voltooijing berekend wordt?

Of de moeijelijkheden, bij het aanleggen *der ijzeren banen*, ten opzigte der onteigeningen, ontmoet, niet geleerd hebben, dat de bestaande legislatie op dit punt verbetering behoeft; en of het dus niet allernoodzakelijkst is, die verbeteringen tot stand te brengen, alvorens eene onderneming aan te vangen, bij welke de ontëigening zoo vaak kan te pas komen?

Of bij den algemeenen regel van art. 223 der grondwet, waarbij alle indijkingen en droogmakingen onder het toezigt der staten van de provincie gesteld zijn, de uitzondering, bij het 2de gedeelte van dat artikel vermeld en bij deze onderneming bedoeld, niet bij een voorafgaand besluit moet bepaald en geregeld worden?

Terwijl eenige leden bepaaldelijk hebben gevraagd, of het gemeene land, of de provincie van Holland vroeger heeft bijgedragen tot de waterkeerende werken aan het Haarlemmermeer? zoo ja, wanneer? voor hoe veel? tot hoe lang? en op welke kosten het nog niet verzorgde was geraamd geworden?

Of men dien last vrijwillig had op zich genomen? of hiertoe door eenig contract, of om eenige andere reden was verpligt geweest? zoo ja, waaruit die verpligtingen gesproten waren?

Of de verbetering der openbare werken, vroeger bedoeld, nu geheel werd ter zijde geschoven? Hoe het thans met de Mijdrechtsche droogmaking, onder dezelve behoorende, gelegen is?

Of er, na het niet wedersproken feit, dat de stad Leiden een vrij aanzienlijk voordeel trekt uit de verpachting der vischwateren in het Haarlemmermeer, en uit de permissie tot uitbaggering, welke zij alleen verleent, niet alle termen waren, om vooraf eenige schikkingen met de regering dier stad deswege te maken?

— Naar men verneemt zijn, bij de leden der Tweede Kamer, ten aanzien van het ontwerp van wet tot wijziging van ons muntstelsel, onderscheiden bedenkingen geopperd. Onder anderen moet opheldering verlangd zijn nopens de redenen waarom de regering thans wederom hooger zou willen allooijeren dan in de naburige landen gedaan wordt, en daarbij zijn aangevoerd, dat het allooi in Pruissen op $\frac{750}{1000}$, in Frankrijk op $\frac{900}{1000}$, en in Engeland op $\frac{833}{1000}$, bepaald is, terwijl in het voorgedragen ontwerp het allooi op $\frac{945}{1000}$ genomen wordt.

Ten opzigte der laatstelijk aangeboden tienjarige begrooting moeten vele leden der Tweede Kamer zich sterk hebben verklaard tegen de daarin gebragte som voor rentebetaling, als waardoor maar voor het kleinste gedeelte in het daarvoor gevorderde voorzien wordt.

Mengelwerk.

Hoe lang kan het nog duren?

Betoog dat alle landen, die op het krediet-stelsel geleund hebben, het eene wat vroeger, het andere wat later, tot hetzelfde uiteinde gelangd zijn, — tot het bankroet.

(*Ingezonden.*)

Het is eene daadzaak, dat, in weerwil van de buitengewone omstandigheden in de jaren 1831—1833 de schulden van al de staten, tot de laatstgenoemde klasse behoorende, sedert vijftien jaren niet vermeerderd, maar verminderd, en wel ten deele zeer aanzienlijk verminderd zijn, zoo men slechts de leeningen tot bijzondere doeleinden, gelijk de vergoeding aan de emigranten in Frankrijk en aan de slavenbezitters in de Engelsche koloniën, op zijde stelt. In Nederland alleen heeft vermeerdering plaats gehad, en wel gestadige vermeerdering. En daarin ligt juist het gevaarlijkste van het stelsel, dat, bijaldien de staatsinkomsten in gewone tijden de uitgaven niet evenaren, en door de opbrengst van nieuwe leeningen in het ontbrekende voorzien wordt, het kwaad van jaar tot jaar met al de magt van den interest-woeker toeneemt. Immers, indien dit jaar een overbedrag der uitgaven van 20 millioenen gulden door middel van eene 5 pCt. leening gedekt wordt, dan zal, bij overigens gelijke behoeften en ontvangsten, in het volgend jaar het deficit reeds 21 millioen bedragen, omdat één millioen voor interest der leening van 20 millioen is bijgekomen. Over twee jaren zal het te kort 22 millioen en 50,000, over 10 jaren *f* 32,577,892¼ bedragen; kunnen echter, hetgeen nog al waarschijnlijk is, deze telkens nieuwe leeningen niet tegen pari geplaatst, moeten zij bij voorbeeld gemiddeld tegen 88¼ pCt. afgestaan worden, dan zal het deficit na 10 jaren reeds tot nabij 36 millioen geklommen zijn, en zoo hooger en hooger, naarmate de leeningen onder meer bezwarende omstandigheden voor de schatkist worden opgenomen.

Maar, zoude men hier kunnen in het midden brengen: Indien dan werkelijk uit de hiervoren ontwikkelde reden nieuwe staatsleeningen koopers vinden, zoo lang er geene schorsing in de vervulling der verbindtenissen van den staat plaats heeft, zoo kan immers ook het credietstelsel tot in het oneidige volgehouden worden, en er bestaat geene reden, het bankroet te vreezen. — Dit zoude waar zijn, indien niet toevallige omstandigheden de oplossing te weeg bragten. Bij de Zuid-Amerikaansche staten was het de mercantile crisis van 1825 op 1826, bij Portugal de dood van den Engelschen ROTHSCHILD, bij Spanje de ongelukkige wending van den burgeroorlog en de val van het ministerie MENDIZABAL. Niet alsof de zwendelachtige financiële operatiën van deze administratie eenige goedkeuring verdienden, maar diergelijke kunstenarijen, hoe gevaarlijk ook in hare gevolgen, hadden mogelijk het oogenblik van bankroet-verklaring nog eenigen tijd kunnen vertragen. Uit dit alles mag men de gevolgtrekking opmaken. *De regelmatige vervulling der verbindtenissen van den staat verblindt wel degelijk de geldschieters, zoo dat zij veelal deel nemen aan leeningen, wier strekking geene andere is, dan het aan hen zelven of aan andere crediteuren verschuldigde te betalen; maar het is nog veel zekerder, dat het stelsel, jaar om jaar tot dekking van de uitgaven het crediet in werking brengen,* OP DEN DUUR *niet kan worden volgehouden, maar dat de eene of de andere toevallige gebeurtenis het kunstmatige gebouw omverwerpt.* Ook het luchtig opgerigte kaartenhuisje kan zich eene poos staande houden, en wordt toch aan de eerste windvlaag ten prooi. Vermits die meestal van niet te voorziene toevalligheden afhangt, laat zich voor het rijk zoo weinig als voor den particulier, die op het kredietstelsel leunt, met eenige zekerheid het tijdstip voorspellen. *wanneer* de vervulling der verbindtenissen zal moeten geschorst worden; maar éénmaal zal dit moeten gescheiden, even als de oplossing van het organieke ligchaam eene onvermijdelijkheid is, al weet men ook het oogenblik dier oplossing niet vooruit te bepalen. Eene zoodanige uitkomst, in weerwil van alle onderwinding te betwisten, zoude niet veel beter zijn, dan de twijfel aan den physieken dood, omdat alleen de ondervinding, maar geene wiskunstige zekerheid het ophouden van het dierlijke leven waarborgt. Ook in andere opzigten bestaat zekere overeenkomst. Dit kan men uit gebreken in het organismus gissen, echter zeldzaam of nooit met zekerheid vaststellen welk toeval den dood zal ten gevolge hebben; een bekwaam geneesheer kan van eene kwaal genezen, die onder der minder geoefende behandeling noodlottige uitkomsten zou verkregen hebben; een kwakzalver (*à la* MENDIZABAL) grijpt naar die gevaar-

lijke middelen, die kortstondig schijnbaar helpen, maar de reeds verzwakte zenuwen van de laatste kracht berooven; weder een andere, om maar den zieke nog in het leven te houden, neemt tot stillende, echter niets beslissende middelen toevlugt; deze weg is de geliefkoosde, overal waar halve maatregelen aan de orde van den dag zijn. Zij helpen niet, zoo lang de kiem, de wortel van het bederf, niet uitgeroeid wordt.

Verlangt men nu te weten, of Nederland metterdaad tot de staten behoort, die op het credietstelsel leunen, zoo vergelijke men het cijfer van de staatsschuld in 1815, 1820, 1825, 1830 en 1835; vervolgens leze men met aandacht de antwoorden van de regering op de aanmerkingen der Staten-Generaal, betreffende de nieuwe leening, waarin onder anderen voorkomt: » Zelfs schijnt het . . . . nuttig te kunnen zijn . . . . om, door het daarstellen van afdoende maatregelen, aan de natie en aan geheel Europa te doen zien; dat de regering zich in staat zal bevinden, om te blijven zorgen . . . : voor de bevestiging van het geldelijk vertrouwen, hetwelk op zulk eene volkomene wijze (NB. door gestadig nieuwe leeningen) in Oud-Nederland is gehandhaafd gebleven." Vervolgens: » Dit laatste middel (eene geldleening) is nu voor beide soort van behoeften (voor de buitengewone oorlogskosten en voor de volle rente-betaling) voorgedragen, altijd door tusschenkomst der geldmiddelen van de overzeesche bezittingen (NB. voorheen was het amortisatie-syndicaat de zonden-bok, op wiens breede schouders de leeningen werden gelegd) welker toestand de hoop mag doen koesteren, dat ook nu de voorziening in het eerste onderwerp *met der daad zonder bezwaar der ingezetenen zal plaats vinden.*" Wat wil dit zeggen? Te vergeefs zoude men in de volgende zinsneden, alsmede in de verdere verhandelingen eene oplossing zoeken! Indien de voorziening in de buitengewone kosten van oorlog (gelijk in 1837) zonder bezwaar der ingezetenen zal plaats vinden, waarom dan eene leening van 19 millioen in plaats van 8½ millioen, zoo als die in 1837 is geweest? Maar indien dit niet het geval en eene leening van 19 millioen noodig is, wat beteekenen dan de aangehaalde schoonklinkende woorden, alsmede de onmiddellijk volgende: » dat die bron nog steeds weldadig vloeit," enz. met het merkwaardig slot: *en dat inmiddels gebruik wordt gemaakt van het zoo gelukkig bestaand crediet, dat ons tot hiertoe heeft in staat gesteld, om zoo vele moeijelijke omstandigheden te boven te komen?"* Is eene meer onbewimpelde verklaring mogelijk, dat men op het credietstelsel leunt? Heeft niet Spanje in het jaar 1830 juist even zoo, alleen in wat meer schroomvallige uitdrukkingen, gesproken? Wat zou men van eenen particulier zeggen, die nieuw geld komt vragen, zich beroemende op het gelukkig bestaand crediet, dat hem tot hiertoe tot vervulling van zijne verbindtenissen heeft in staat gesteld?

Nog eene andere zinsnede is opmerkenswaardig. De minister zegt: » Hier bij komt dat eene geldleening, in tijds gedaan, doorgaans op voordeeliger voorwaarden kan worden gesloten, terwijl in tegendeel de geldopnemer zich aan bezwarender voorwaarden moet onderwerpen, wanneer de nood dringt." En dringt zij niet op dit ogenblik? Of was het eene buitensporigheid, in een van de vroegere vertoogen te vragen: *Of kan op den 1sten julij aanstaande de interest der rijks-schuld betaald worden, zoo de Staten-Generaal hunne toestemming tot eene nieuwe leening mogten weigeren, of de Amsterdamsche beurs zich grillig genoeg toonde, zoodanige leening niet te willen opnemen; zoo de kapitalisten eens dachten: laat ons zien, of men ons kan betalen, zonder dat wij zelve het geld daartoe geven!* De nood dringt sedert vijf en twintig jaren; hij zal blijven dringen, zoo lang men op denzelfden voet voortgaat; zoo lang niet, gelijk in alle geregelde particuliere of staatshuishoudingen, de ontvangsten in overeenstemming gebragt zijn met de uitgaven; maar dit zal niet kunnen bereikt worden; zoo lang de handelmaatschappij jaarlijks millioenen ten koste van het rijk onder hare aandeelhouders verdeelt en andere diergelijke grootsche verspillingen plaats hebben.

Hoe lang zal het nog duren, eer Nederland tot hetzelfde uiteinde gelangt, waartoe hetzelfde stelsel de staten van Mexico, Columbia, Peru, Spanje, Portugal, enz. geleid heeft, en overal leiden moet? Eenige schroomvallige gedachten daaromtrent zullen voor het denkende publiek niet onbelangrijk zijn, en de kwade luim van hen, die, onbekommerd om de toekomst, alles belasteren en bespotten, wat niet met hunne oogenblikkelijke belangen strookt, zal mij niet afschrikken, deze in een volgend vertoog nopens dit gewigtig onderwerp vrijmoedig te openbaren.

X X.

Advertentiën.

† † † De Notaris *NIJHOFF* zal, den 15den dezer, des morgens om 10 uur, op *Hartestein*, onder *Oosterbeek*, VENDU HOUDEN van allerhande MEUBELS en HUISRAAD, KOPER-, TIN-, BLIK-, AARDE- en GLASWERK, differente KLOKKEN, BEDDEN en BEDDEGOED, BOUW-, MELK-, TUIN- en DEELGEREEDSCHAPPEN, TUINBANKEN, KARREN, EEGDEN, PLOEGEN, een KARRETJE op Veren, CHAIS, een PAARD, twee KOEIJEN, GLASRAMEN, en AFBRAAK, BRANDHOUT, HOOI, enz. enz. — aldaar te zien daags te voren van 10 tot 4 uur.

Uit de hand te Huur,

met 1°. Mei aanstaande,

een nu onlangs geheel nieuw opgebouwd en wel ter nering liggend HUIS met ACHTERHUIS en TUIN, gelegen in de Dorps-straat van *Elst*, in welk Huis sedert vele jaren met goed gevolg een WINKEL is gedaan, waarvoor en ook voor ander bedrijf dat Huis bijzonder is ingerigt. — Te bevragen bij den eigenaar *AREND JANSEN* aldaar. *Brieven franco.*

VERKOOPING.

J. A. VAN MANEN, Notaris te *Nijmegen*, is voornemens, om, ten verzoeke van den Heer *J. VAN DER HEIJDEN Gz.*, wonende te *Nijmegen*, te laten inzetten in het openbaar, niet hooger, ten huize van *ZEGER DERKSEN*, te *Lent*, bij *Nijmegen*, op Woensdag den 23sten Januarij 1839, om op den 6den Februarij daaraanvolgende finaal te worden verkocht, telkens reize te beginnen des voormiddags ten 11 ure:

1°. De FABRIEK VAN ZEEDIJKSTEENEN, en andere Voorwerpen, bestaande in eene uitgestrekte, zeer goed ingerigte; en zeer gunstig gelegene STEENBAKKERIJ, voorzien van zeer ruime OVENS; zeer groote, ruime, met Pannen bedekte LOODSEN; eene groote WONING met SCHUUR en STAL; twee ARBEIDERS-WONINGEN. — Voorts een ongemeen ruim, en voor weinige jaren nieuw en solide opgebouwd LOKAAL met Verdiepingen, waarin zeer kostbare ingerigte MECHANISCHE WERKTUIGEN, tot vorming van Zeedijkglooijingen, gewone Metsel- en andere Steenen, welke spoediger, met minder onkosten, en beter kunnen worden vervaardigd, — met den GROND, in den jare 1830 voor den tijd van 99 achtereenvolgende jaren in erfpacht uitgegeven; — zijnde UITERWAARDS-LAND, gelegen aan de Rivier de Waal, onder *Gent*, in de *Overbetuwe*, ruim 1 uur van de Stad *Nijmegen*, bekend op den Kadastralen perceelsgewijzen Legger van *Gent*, Sectie B, No. 126, 127, 128 en 129, als groot zijnde de platte grond 7 Bunders, 48 Roeden en 70 Ellen.

2°. Eene SHULDBEKENTENIS, ten laste van den Heer *JOHANNES CHRISTIAAN JOSEPH CORMAN*, te *Gent*, voornoemd, in hoofdsom groot *f* 3,500, rentende vijf ten honderd in het jaar, — met speciaal HYPOTHEEK van Huis en Land aldaar.

De Fabriek, *cum annexis*, kan worden bezigtigd drie dagen voor de provisionele toewijzing; — de voorwaarden van verkoop en bewijzen van eigendom zullen mede, op gemelde drie dagen, kunnen worden ingezien en gelezen ten kantore van den Notaris *VAN MANEN*, te *Nijmegen*.

En dient verder tot narigt, dat, ten dage van de definitieve toewijzing, de voorhanden zijnde steenen zullen worden verkocht in kavelingen, behoorlijk genommerd.

§ § † De Notaris *VAN ITTERSUM*, te *Brummen*, zal aldaar aan het Logement *het Oude Kromhout*, op Maandag den 21sten Januarij 1838; des voormiddags te 10 ure precies, publiek verkoopen:

Eene groote partij zware zware en ...... BOOMEN, waaronder er waarin MOLENASSEN, dito dito IPENBOOMEN, ter lengte van 60 à 70 voeten, en van 24 tot 30 duimen over kruis houdende; wijders zware BEUKEN-, POPULIEREN- en DENNENBOOMEN, alle zeer geschikt tot BALKEN en alle ander TIMMERHOUT, en ter vervoering hoogst gemakkelijk op een kwartier uur afstand van de rivier den IJssel, onder den Huize den *Gelderschen Toren*, nabij de gemeente *Brummen*, gelegen.

† § † De Heer *BARON VAN DORTH TOT MEDLER* is voornemens, door het ministerie van den Notaris *GALLEE*, ten huize van de Wed. *MEULEMAN* in het dorp *Vorden*, op Dingsdag den 22sten Januarij, des voormiddags om tien uren, in het openbaar te verkoopen ruim VIJFHONDERD stuks, waaronder zware, EIKENBOOMEN, geschikt tot BALKEN, PALEN, BERGROEDEN en allerhande TIMMERHOUT, als:

19 Perceelen zware EIKENBOOMEN, op de Havezathe *Meijerink*, in *Leesten*, onder *Warnsveld*, ½ uur van de Rivier den IJssel.

30 Perceelen EIKENBOOMEN, onder de Havezathe *Medler*, onder *Vorden*; en

11 Perceelen EIKENBOOMEN, op het Erve *Heuvelink*, in *Mossel*, bij *het Medler*.

Zoo als door den Bouwman *MEIJERINK* en *EIKELKAMP* aangewezen zullen worden.

† † † De Ondergeteekenden, Correspondenten van de KANTOREN VAN ADMINISTRATIE VAN FONDSEN OP HET GROOTBOEK DER NATIONALE WERKELIJKE SCHULD, onder Hoofd-Directie van de Heeren *KETWICH EN VOOMBERGH*, en de Wed. *BORSKI* en *S. EN D. SAPORTAS*, c.s., te *Amsterdam*, adverteeren, dat dagelijks ten hunnen Kantore worden BETAALD DE COUPONS 2½ pCt. *Werkelijke Schuld*, verschenen 1°. Januarij 1839, en dat tevens de bewijzen ter BEKOMING VAN NIEUWE COUPONS, onverschillig van welke administratie, van heden af kunnen worden ingediend.

Arnhem, den 2den Januarij 1839.

E. C. ENGELBERTS EN COMP.
Commissionaris in Effecten en Wissels.

Te Arnhem, bij C. A. THIEME, Boekdrukker.